

CEDMO Trends SK

13. vlna Očami Ipsosu:

Vnímanie dezinformačných naratívov na Slovensku

Espresso

OBSAH SPRÁVY

- 1 Základné parametre
  - 1.1 Špecifikácia výskumu
- 2 Aktuálne trendy
- 3 Vnímanie dezinformácií
- 4 Vnímanie dezinformačných naratívov
- 5 Vnímanie spoločenských problémov na Slovensku

1 Základné parametre

Názov výskumu: CEDMO Trends

Termín hlavného zberu dát: 1. vlna: 31. 8. – 8. 9. 2023, 2. vlna: 22. 9. – 1. 10. 2023, 3. vlna: 13. 10. – 25. 10. 2023, 4. vlna: 10. 11. – 23. 11. 2023, 5. vlna: 8. 12. – 18. 12. 2023, 6. vlna: 12. 1. – 28. 1. 2024, 7. vlna: 9. 2. – 23. 2. 2024, 8. vlna: 8. 3. – 24. 3. 2024, 9. vlna: 12. 4. – 25. 4. 2024, 10. vlna: 17. 5. – 31. 5. 2024, 11. vlna: 14. 6. – 27. 6. 2024, 12. vlna: 19. 7. – 19. 8. 2024, 13. vlna: 13. 9. – 27. 9. 2024

Cieľová skupina: reprezentatívna populácia 16+

Spôsob výberu respondentov a respondentiek: kvótny výber

Nastavenie kvót: podľa Štatistického úradu SR

Sledované kvóty: pohlavie, vek, vzdelanie kraj, veľkosť miesta bydliska, používanie internetu

Metóda zberu: dopytovanie metódou CASI pomocou online panelu Populacia.sk a F2F dopytovania

Celková vzorka: 1. vlna: n = 2370, 2. vlna: n = 2106, 3. vlna: n = 2117, 4. vlna: n=1956, 5. vlna: n=2002, 6. vlna: n = 2012, 7. vlna: n = 1961, 8. vlna: n = 1948, 9. vlna: n = 1900, 10. vlna: n = 1834, 11. vlna: n = 1792, 12. vlna: 1710, 13. vlna: n = 1704

1.1 Špecifikácia výskumu

Cieľom dlhodobého výskumu realizovaného na Slovensku je sledovať postoje a názory populácie k rôznym spoločenským témam, zamerané predovšetkým na dezinformácie a hoaxy, informačné poruchy, či hodnotenie demokracie na Slovensku. Dlhodobý výskum sa zameriava aj na mapovanie vývoja týchto trendov.

Zadáateľom výskumu medzinárodné multidisciplinárne výskumné pracovisko CEDMO (Central European Digital Media Observatory), ktoré vedie Karlova univerzita (ČR) a dodáateľom je spoločnosť IPSOS. Vedúci výskumného tímu za CEDMO je Václav Moravec, za výskumný tím IPSOS sa na projekte podieľajú Michal Kormaňák a Paula Ivanková.

Dotazník k výskumu bol navrhnutý zadáateľom a konzultovaný s dodáateľom, pričom jeho konečná verzia bola pripravená v spolupráci s dodáateľom.

Zber dát prebiehal elektronicky v kombinácii s osobným dopytovaním. Výber respondentov a respondentiek zabezpečila spoločnosť IPSOS prostredníctvom online panelu. Respondenti a respondentky boli regrutovaní/é na základe kvótného predpisu schváleného zadáateľom.

Publikácia vznikla s podporou

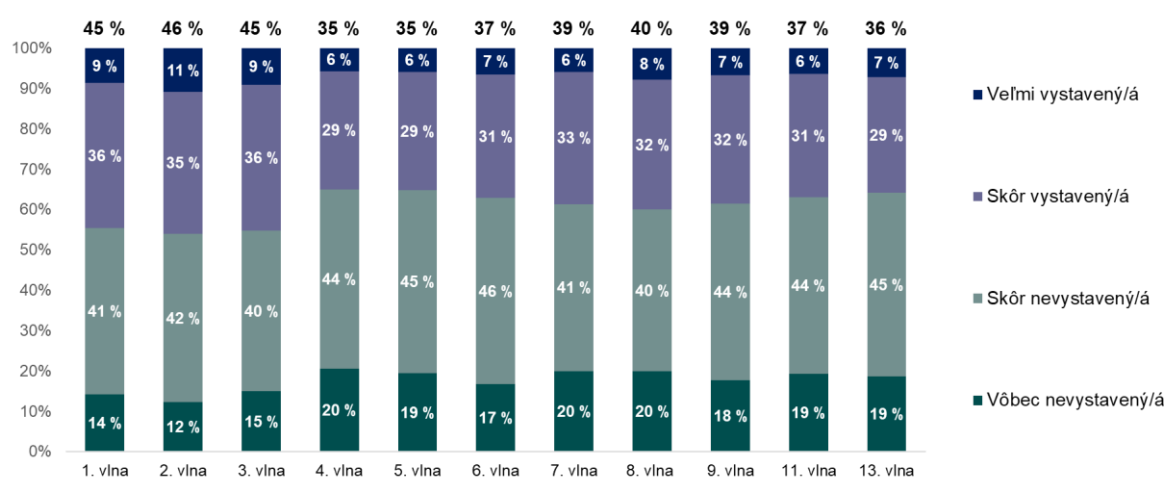

2 Aktuálne trendy

- V septembri sa vnímané vystavenie dezinformáciami drží na takmer identickej úrovni ako v auguste (36 %). V porovnaní s prvou vlnu výskumu však výraznejšie pokleslo (1. vlna: 45 % vs. 13. vlna: 36 %).
- Pokles a zároveň najnižšiu hodnotu od začiatku meraní je možné pozorovať aj v prípade vnímania dezinformácií ako vážneho problému (1. vlna: 76 % vs. 13. vlna: 69 %).
- Menej často tiež ľudia vnímajú dezinformácie ako bezpečnostnú hrozbu pre Slovensko. Aktuálne sa podiel skupiny, ktorá si myslí, že šírenie dezinformácií ohrozuje bezpečnosť krajiny, pohybuje na úrovni 7 z 10 opýtaných.
- Na druhej strane, v prípade otázky obmedzenia dezinformačných médií štátom sa ľudia opäť o niečo častejšie prikláňali k názoru, aby štát zakročil a obmedzil dezinformačné médiá (76 %).
- Z hľadiska dôveryhodnosti testovaných naratívov stále platí, že ľudia častejšie dôverujú pravdivým správam. V septembrovej vlne však dôveryhodnosť nepravdivých naratívov výraznejšie stúpla, stále však nedosiahla úroveň pravdivých naratívov.
- V aktuálnej vlne patrila medzi najdôveryhodnejšie dezinformácie správa o tom, Talianka Angela Carini sa vzdala na letných olympijských hrách v Paríži počas zápasu v boxe, pretože proti nej stála alžírsky transgender boxerka Imán Chalíf, ktorá údajne nie je biologickou ženou (60 %).

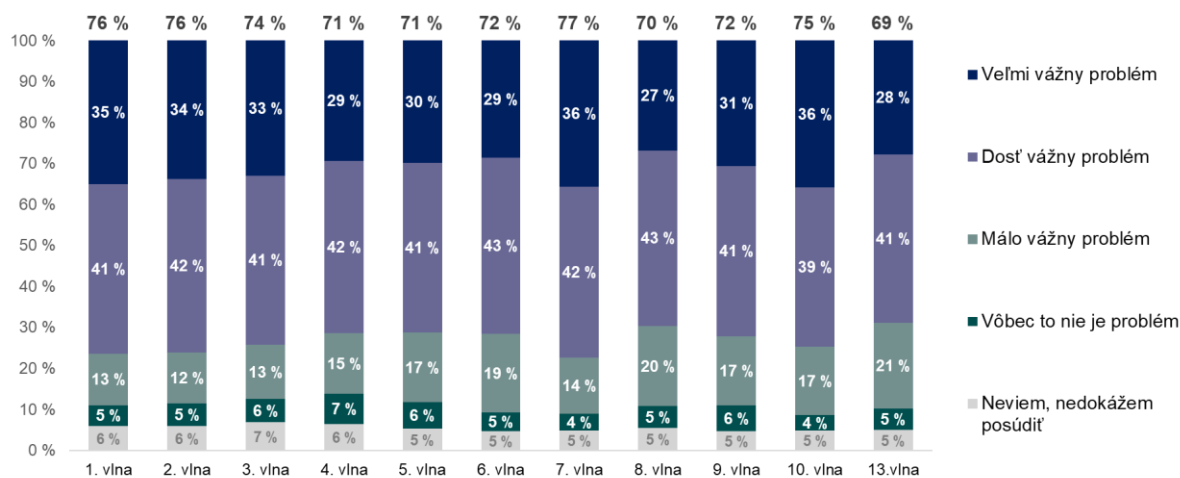
3 Vnímanie dezinformácií

V septembrovej vlne sa podiel ľudí, ktorí pociťovali, že boli v uplynulom mesiaci vystavení dezinformáciám výrazne nezmenil - zostal takmer na identickej úrovni ako v júrovej vlne. Tento pocit subjektívne prežíva viac ako tretina populácie (36 %). Väčšina populácie si však nemyslí, že by bola v uplynulom mesiaci vystavená zámerné šíreným dezinformáciám (64 %).

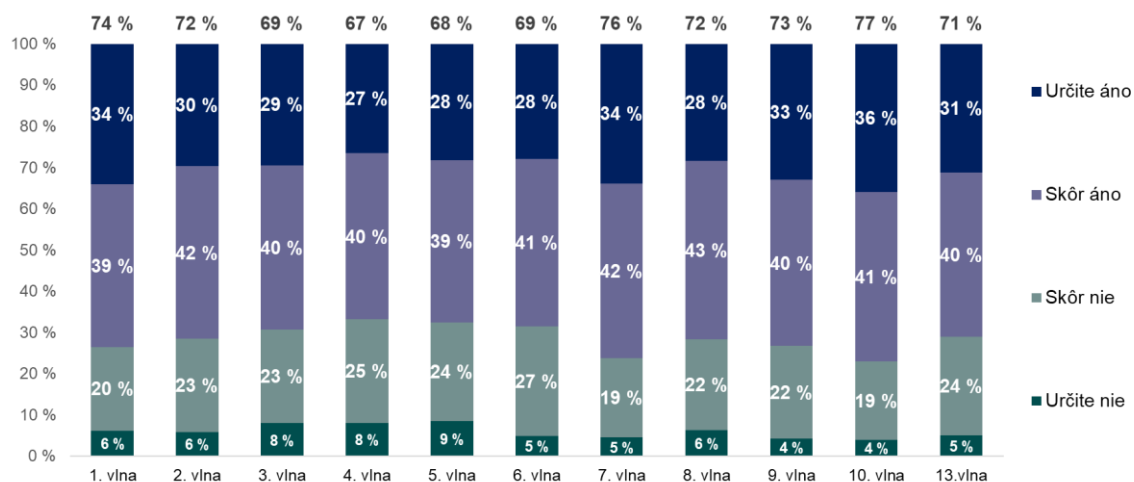
Otázka: IP02. Do akej miery ste podľa vášho názoru boli vystavený/á účelovo šíreným nepravdivým alebo manipulatívnym informáciám (niekedy označovaným aj ako "dezinformácie") v médiách v uplynulom mesiaci?

Na druhej strane, mierne zmeny nálad sa prejavili v oblasti vnímania dezinformácií ako spoločenského problému. Prevažná časť populácie stále vníma šírenie nepravdivých a manipulatívnych správ ako vážny problém, avšak zvýšil sa podiel tých, ktorí/é dezinformácie za problém nepovažujú (21 % vs. 26 %). Častejšie sa k tejto skupine ľudí prikláňajú tí a tie, ktorí/é v posledných parlamentných voľbách volili strany Smer, Republika, alebo SNS.

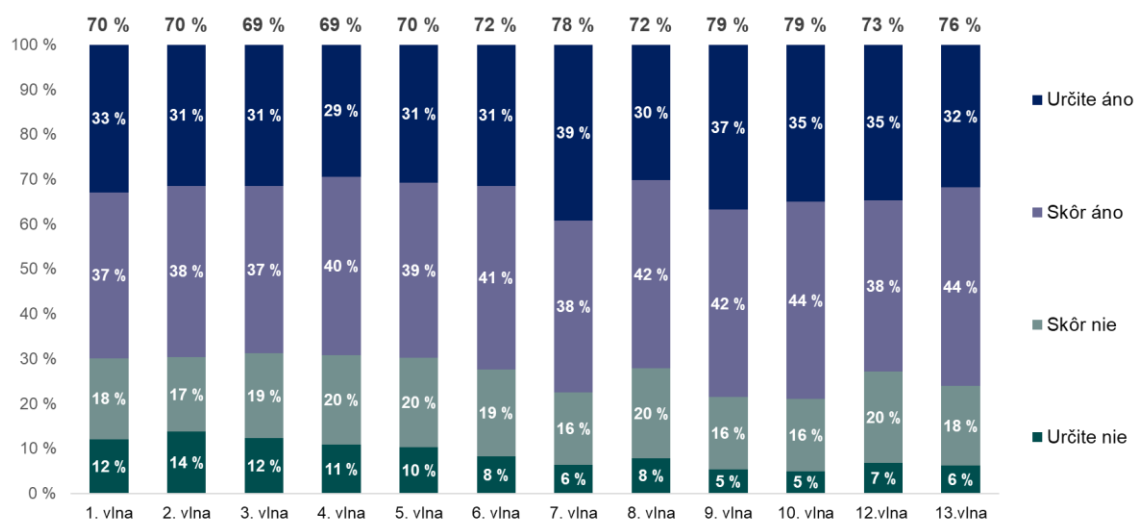
Otázka: IP04. Akým vážnym problémom je podľa Vás šírenie nepravdivých a manipulatívnych informácií (niekedy označovaných aj ako "dezinformácie") na internete?

Pokles je možné pozorovať aj v otázke bezpečnosti. V časovom horizonte bol zaznamenaný aj pokles súhlasu s tým, že šírenie dezinformácií ohrozuje bezpečnosť Slovenska (77 % vs. 71 %). Napriek poklesu väčšina populácie stále považuje šírenie dezinformácií za bezpečnostnú hrozbu pre Slovensko. Dezinformácie ako bezpečnostnú hrozbu výrazne menej často vníma tá časť populácie, ktorá v posledných parlamentných voľbách volila strany Smer, SNS, Aliancia, či Kotlebovci.

Otázka: IP05. Myslíte si, že šírenie nepravdivých a manipulatívnych informácií (niekedy označovaných aj ako "dezinformácie") ohrozuje bezpečnosť Slovenskej republiky?

S obmedzením dezinformačných médií by súhlasilo 76 % opýtaných, z toho 32 % vyjadrilo silný súhlas. K obmedzeniu týchto médií sa o niečo častejšie prikláňajú ženy (79 %) než muži (73 %), najmladšie ročníky (16- 24 rokov), ale ľudia vo veku 35 – 44 rokov (81 %), či voliči a voličky opozičných politických strán ako sú Progresívne Slovensko (87 %), Slovensko + KÚ + Za ľudí (91 %) a Demokrati (94 %).

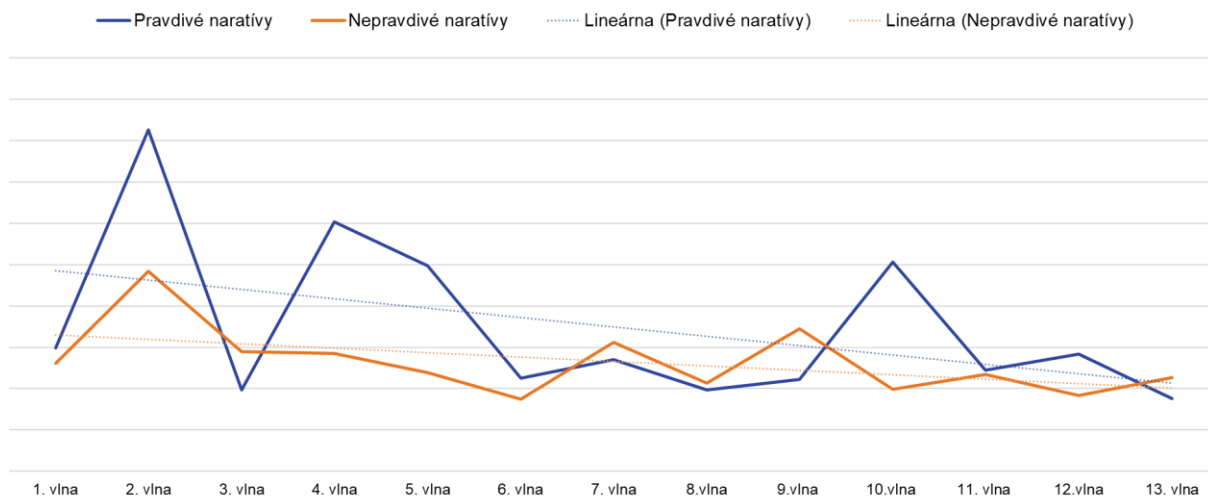

Otázka: Je podľa Vás správne, keď štát obmedzí alebo znemožní pôsobenie médií, ktoré šíria nepravdivé alebo manipulatívne informácie (niekedy označované aj ako "dezinformácie")?

4 Vnímanie dezinformačných naratívov

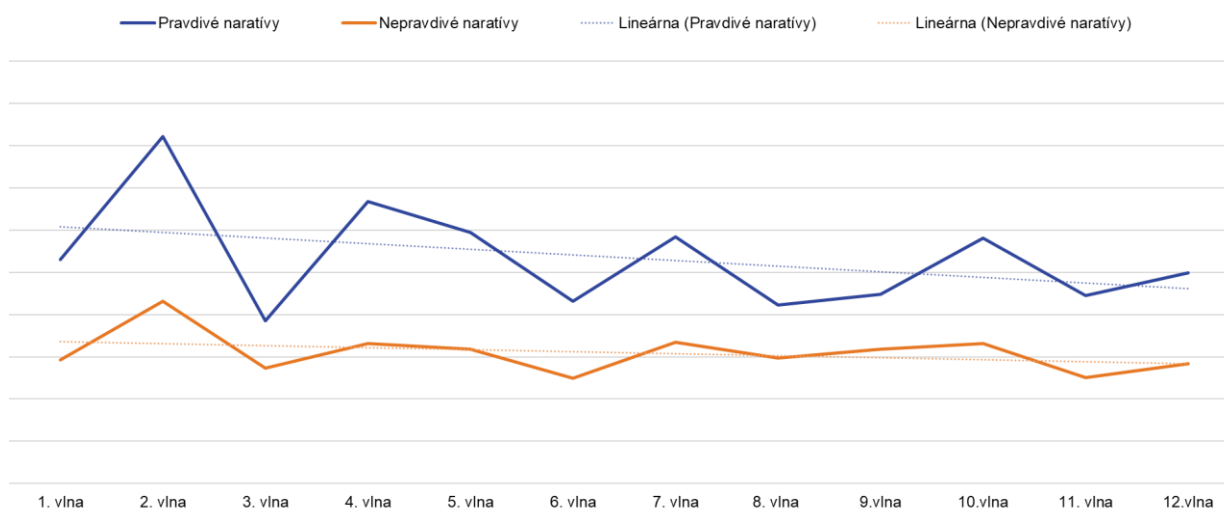
V septembrovej vlně sa do povedomia populácie o niečo častejšie dostávali nepravdivé naratívy, avšak vo všeobecnosti skórovali na veľmi podobnej úrovni, ako tie pravdivé. Aj viac ako mesiac po ukončení Letných olympijských hier v Paríži, medzi Slovenkami a Slovákmi najviac rezonovali správy súvisiace s touto udalosťou. Viac ako polovica slovenskej populácie zachytila správu o alžírkej boxerke Imán Chalíf, ktorá podľa naratívu nie je biologickou ženou (54 %), či o tom, že otvárací ceremoniál LOH mal kvôli zosmiešňovaniu kresťanstva podniknúť k masovým demonštráciám, ktoré sa mali odohrať v Paríži (54 %). Povedomie ostatných testovaných naratívov sa pohybovalo na výrazne nižšej úrovni, zachytila ich maximálne pätina opýtaných.

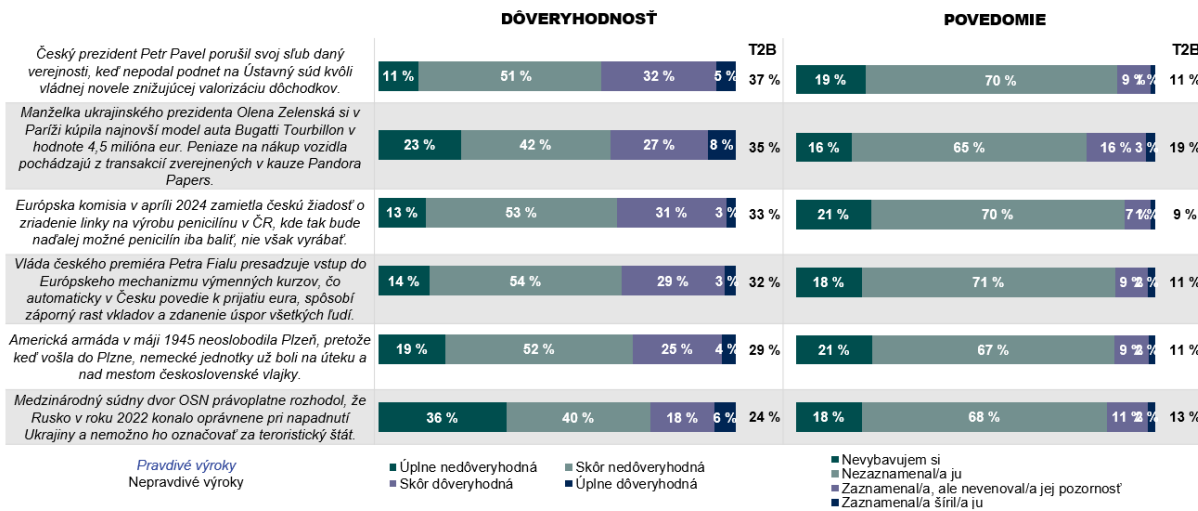
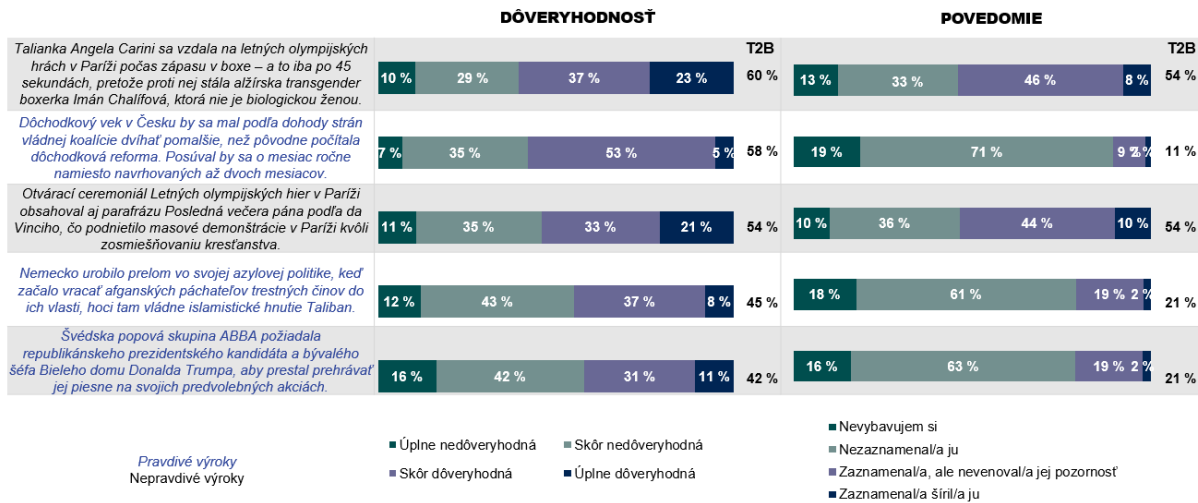

Otázka: DEZ01. Prosím uveďte, do akej miery ste zaznamenali, alebo nezaznamenali nasledujúce správy.

Pravdivé naratívy dosahujú naďalej vyššiu mieru dôveryhodnosti než tie nepravdivé. Zatiaľ čo v prípade pravdivých naratífov je možné od poslednej vlny pozorovať pomerne stabilné výsledky, krivka vývoja nepravdivých naratífov mala v posledných dvoch vlnách mierne stúpajúcu tendenciu. Z hľadiska dôveryhodnosti boli úspešné viaceré správy. Viac ako polovica populácie považovala za dôveryhodné dve nepravdivé a jednu pravdivú správu. Najviac ľudí, 60 %, označilo za dôveryhodnú správu o alžírkej boxerke Imán Chalíf. Spomedzi pravdivých správ najviac ľudí dôverovalo správe o posune dôchodkového veku v Česku. Tuto správu považovalo za dôveryhodnú 58 % opýtaných.

Otázka: DEZ02. Do akej miery považujete nasledujúce správy za nedôveryhodné, alebo naopak dôveryhodné?

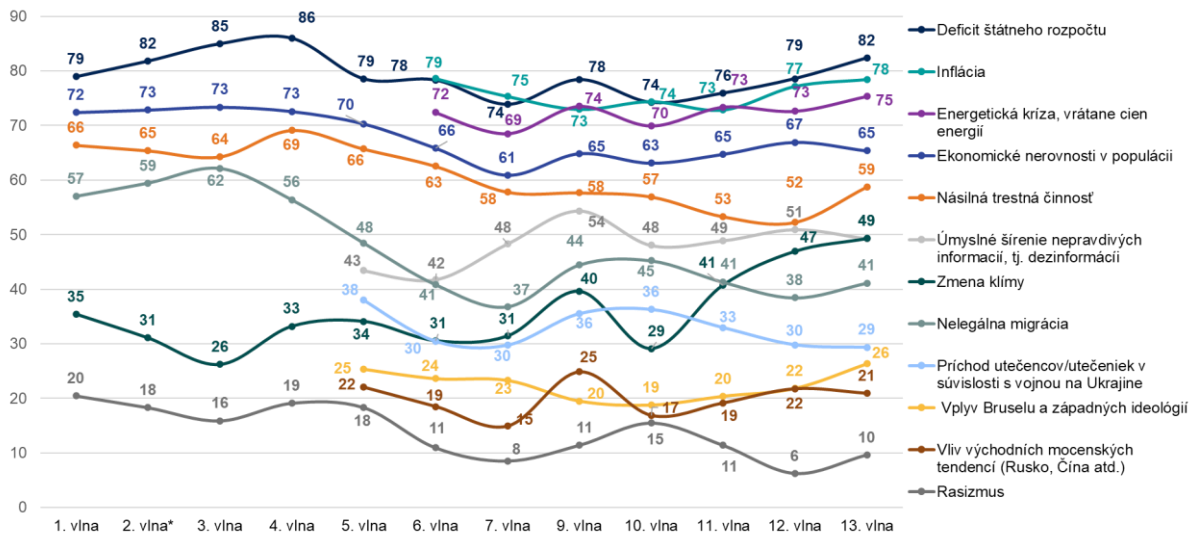
Pozn.: T2B = súčet odpovedí „Úplne dôveryhodná“ a „Skôr dôveryhodná“ alebo „Zaznamenal/a som ju a ďalej som ju šírila/a“ a „Zaznamenal/a som ju a ďalej som jej nevenoval/a pozornosť“. Otázka: DEZ02. Do akej miery považujete nasledujúce správy za nedôveryhodné, alebo naopak dôveryhodné? DEZ01. Prosím uveďte, do akej miery ste zaznamenali, alebo nezaznamenali nasledujúce správy

5 Vnímanie spoločenských problémov na Slovensku

Deficit štátneho rozpočtu a inflácia patria dlhodobu medzi najväčšie problémy, ktoré v poslednom roku trápili slovenskú populáciu. Už druhú vlnu po sebe narastajú obavy o zmenu klímy. V porovnaní s predchádzajúcou vlnou populácia tiež častejšie pociťovala obavy z násilnej trestnej činnosti a vplyvu Bruselu a západných ideológií.

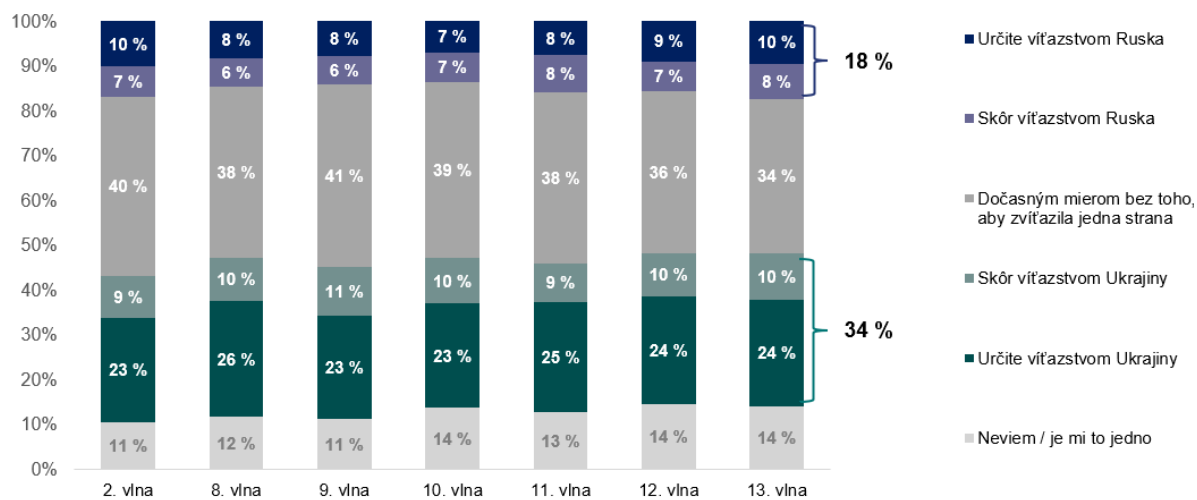
Ženy častejšie než muži uvádzali obavy o násilnú trestnú činnosť, zmeny klímy, deficit štátneho rozpočtu, rasizmus, či šírenie dezinformácií. Najmladšie ročníky (16 – 24 rokov) tiež častejšie trápí zmena klímy, ale aj vplyv východných mocenských tendencií.

Ľudia nad 55 rokov sa najviac obávajú energetickej krízy, vplyvu Bruselu a západných ideológií, príchodu utečencov v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine, ale aj nelegálnej migrácie.

Otázka: PROBSR01. Do akej miery podľa Vás predstavujú nasledujúce oblasti problémy pre Slovensko? Pozn.: Index dôležitosti je vypočítaný pomocou vzorca $T2B - B2B$ ($T2B$ = zlučenie odpovedí „Zásadný problém“ a „Stredne veľký problém“; $B2B$ = zlučenie odpovedí „Malý problém“ a „Žiadny problém“) a môže sa pohybovať v rozpätí - 100 až + 100. Hodnoty pro 2. vlnu sú vypočítané váženým priemerom hodnôt 1. a 3. vlny, pretože v rámci 2. vlny nebola otázka dopytovaná.

Pokiaľ ide o výsledok vojnového konfliktu na Ukrajine, najväčšia časť populácie si želá neutrálny výsledok, bez jasného víťazstva Ruska, alebo Ukrajiny (34 %). Identický podiel sa prikláňa na stranu Ukrajiny a necelá patina by si želala víťazstvo Ruska (18 %). Dočasný mier si častejšie želajú ženy (39 %), než muži (30 %). Za jednoznačné víťazstvo Ukrajiny je značná časť mladých ľudí do 24 rokov (41 %). Len 1 % tejto vekovej skupiny si želá jednoznačné víťazstvo Ruska. Jednoznačné víťazstvo Ukrajiny podporujú aj ľudia s vysokoškolským vzdelaním (30 %) a pochádzajúci z Bratislavského kraja (32 %), ale aj voliči a voličky opozičných strán (PS, SaS, Slovensko + KÚ + Za ľudí, KDH, Demokrati). Naopak, staršie ročníky nad 45 rokov sa o niečo častejšie prikláňali k jednoznačnému víťazstvu Ruska (13 %). Rovnaký príklon výrazne častejšie deklarovali aj voliči a voličky politických strán Smer, Republika a Kotlebovci. Dočasný mier tiež častejšie preferujú aj voliči a voličky strán Hlas, SNS, Republika, Aliancia a Smer.

Otázka: D01. Ako by ste si želali, aby skončil konflikt na Ukrajine?